

سنجش و ارزیابی معیارهای کاربری های فرهنگی (نمونه موردی خانه هنرمندان شهر قم)

مونا لقمان^۱، زهرا شوندی*^۲ صادق بهدانی^۳

۱- دکترای شهرسازی، استادیار موسسه غیر انتفاعی علامه فیض کاشانی (Mail.mloghman@gmail.com)

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، موسسه غیر انتفاعی علامه فیض کاشانی (zahra.shavandi@yahoo.com)

۳- کارشناسی تکنولوژی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی بیرجند (Arch.behdani@yahoo.com)

چکیده

کاربری های فرهنگی جهت ارایه خدمات مطلوب بایستی معیارهایی را در مکان یابی و مکان گزینی رعایت کنند. این معیارها به دو گروه تقسیم میشوند: الف) معیارهای عمومی مانند سازگاری، آسایش، کارایی، مطلوبیت، سلامتی و ایمنی. ب) معیارهای اختصاصی مانند شرایط استقرار کاربری در محیط (از جمله همجواری های مناسب و سازگار و محدودیت های همجواری). اگر این معیارها به طور کامل تحقق نیابد، کاربری های فرهنگی قادر به ایفای نقش خود نخواهد بود. هدف از این مقاله، حصول اطمینان از رعایت معیارهای مکانیابی و شرایط استقرار کاربری مکان، با استفاده از تحلیل ارزیابی کیفی می باشد. که به روش توصیفی - تحلیلی انجام شده است. نتایج به دست آمده از وضعیت موجود خانه هنرمندان از لحاظ میزان انطباق با معیارهای ذکر شده نشان می دهد که خانه هنرمندان قم سازگاری کامل با کاربری های همجوار خود را دارد و از استانداردهای لازم برخوردار می باشد.

واژه های کلیدی: مکانیابی، کاربری فرهنگی، ماتریس سازگاری، ماتریس مطلوبیت، ماتریس ظرفیت، ماتریس وابستگی

۱- مقدمه

مکان یابی فرآیندی است که به ارزیابی یک محیط فیزیکی که تأمین کننده شرایط و پشتیبانی از فعالیتهای انسان است، می پردازد. مکانیابی بهینه کاربری ها، خدمات و فعالیتهای شهری به مکانی گفته می شود که با توجه به خصوصیات آن کاربری (اعم از مساحت، آستانه جمعیتی و سایر موارد) و در نظر گرفتن همجواری با سایر کاربریها و همچنین کیفیت مورد نیاز برای آن کاربری انتخاب شده باشد. برنامه ریزی کاربری اراضی شهری، هسته اصلی نظام برنامه ریزی شهری است. هدف از برنامه ریزی کاربری اراضی خدماتی، پیشنهاد آرایش فضایی و نظم مکانی مناسب برای کاربری ها و فعالیتهای شهری، به ویژه در شهرهایی که کاربری ها ترکیب و تنوع زیادی دارند. امروزه اهداف کلان برنامه ریزی کاربری اراضی بر پایه ارزش های توسعه پایدار از یک طرف و اعتلای کیفیت زندگی شهری از سوی دیگر استوار شده است. انتخاب مکان نامناسب برای فضای شهری ساخته شده هم موجب کاهش بهره وری این فضاها و هم موجب ناسازگاری این فضاها با کاربریهای همجوار خواهد شد، لذا مکانیابی بهینه این فضاها میتواند این دو مشکل را برطرف سازد [۱- حیدری شهر، احمدی، ۱۳۹۶: ۴۹-۶۶].

کاربری های فرهنگی بنا به ماهیت و سطوح فعالیتشان: ۱- باید در محلی استقرار یابند که در فعالیت خود و سایر کاربری ها مزاحمت و ممانعتی به وجود نیاورند (سازگاری) ۲- مکان استقرارشان شرایط لازم را برای فعالیت آن ها داشته باشد (مطلوبیت) ۳- حوزه عملکردی معینی داشته باشند (ظرفیت) ۴- برای ارائه خدمات مطلوب از یک سو به فعالیت ها و خدمات پاره ای از کاربری های دیگر نیاز داشته و از سوی دیگر از بعضی از کاربری ها فاصله مناسب داشته باشد (وابستگی و دوری گزینی) [۲- جزوء جهان بخش و همکارانش، ۱۳۹۳].

* دانشجوی کارشناسی ارشد معماری (نویسنده مسئول)